

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3089/2024
14.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Иван Бајазит, адвокат из ..., против туженог ИГМ „Опека“ ДОО Смедеревска Паланка, кога заступа пуномоћник Миланка Југовић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2767/24 од 23.07.2024. године, у седници одржаној 14.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2767/24 од 23.07.2024. године.

Образложење

Делимичном пресудом Основног суда у Великој Плани, Судска јединица у Смедеревској Паланци П1 16/23 од 06.11.2023. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца АА из ... и поништено као незаконито решење туженог бр. .. којим је тужиоцу отказан уговор о раду М. бр. .. од 30.01.2003. године, по основу технолошког вишка са 01.06.2015. године и поништене су све правне последице које је то решење произвело. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца АА из ... у делу којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад за период од 01.06.2015. године до 26.07.2018. године. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца ББ из ... и поништено као незаконито решење туженог бр. .. којим је тужиоцу отказан уговор о раду од М. без броја 30.01.2003. године по основу технолошког вишка са 01.06.2015. године и поништене су све правне последице које је то решење произвело, па је обавезан тужени да тужиоца врати на рад. Ставом четвртим изреке, одлучено је да ће о преосталом делу тужбених захтева, као и о трошковима поступка, бити одлучено коначном пресудом.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2767/24 од 23.07.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена делимична пресуда Основног суда у Великој Плани, Судска јединица у Смедеревској

Паланци П1 16/23 од 06.11.2023. године у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...10/23) и утврдио да ревизија туженог није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Такође, неосновано се садржином ревизије указује да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП-а, с обзиром на то да је чињенично стање оно које је утврђено у првостепеној пресуди. Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. став 1. ЗПП с`обзиром да је другостепени суд оценио све битне жалбене наводе.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су били у радном односу код туженог и то тужилац АА по основу уговора о раду М бр. .. од 30.01.2003. године и обављао је послове на радном месту „...“, а тужилац ББ је по основу уговора о раду од 30.01.2003. године обављао послове на радном месту „...“. На основу правноснажне и извршне судске одлуке на основу које је утврђено да је тужиоцима незаконито престао радни однос 2003. и 2005. године, враћени су на рад код туженог на основу решења Основног суда у Великој Плани од 11.05.2015. године. Након враћања на рад тужиоцима је отказан уговор о раду као технолошком вишку и донета су побијена решења. Тужиоцу АА је решењем туженог од 01.06.2015. године, отказан уговор о раду од 30.01.2003. године из разлога што је у протеклом периоду до дванаест година дошло до технолошких, економских и организационих промена у пословању, као и до знатног смањења обима посла, те нема потребе код послодавца за обављањем послова на којима је радио, нити му се може обезбедити обављање других послова, односно оспособљавање за рад на другим пословима. Решењем РФЗ ПИО Филијала Смедерево од 10.08.2018. године тужиоцу АА утврђено је право на старосну пензију од 26.07.2018. године. Тужиоцу ББ је отказан уговор о раду од 30.01.2003. године са образложењем да из разлога технолошких, економских и организационих промена у пословању и смањењем обима посла нема потребе код послодавца за обављањем послова на којима је запослени радио, те да му се не може обезбедити обављање других послова, нити оспособљавање за рад на другим пословима. У решењу је констатовано да је запосленима 25.07.2003. године исплаћена отпремнина у висини утврђеној према одредбама тада важећег Закона о раду, чиме је ово право у потпуности остварено.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужилаца АА и ББ и утврдио да је побијеним решењима, њима незаконито престао радни однос, налазећи да оспорена решења садрже само уопштене формулације и да се из њихове садржине не може утврдити које су то промене довеле до тога да тужиоци буду проглашени технолошким вишком, односно који су то разлози због којих тужиоци не могу обављати рад код туженог. Следом тога, обавезао

је туженог да тужиоца ББ врати на рад, док је захтев тужиоца АА за враћање на рад одбијен, јер му је утврђено право на старосну пензију 26.07.2018. године, па нема основа за враћање на рад. Такав правни закључак прихватио је и другостепени суд.

По оцени Врховног суда нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Решења туженог о отказу уговора о раду донета су применом отказног разлога из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 24/2005 ... 75/14) а којим је прописано да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Чланом 193. став 1. Закона о раду утврђено је да се запосленом у писаном облику доставља решење о остваривању права, обавеза и одговорности са образложењем и поуком о правном леку, осим из члана 172. овог Закона. Одлучивање може почети тек пошто се утврде чињенице од значаја за примену релевантног прописа, при чему образложење садржи разлоге којима се оправдава одлука.

Наведене промене код послодавца представљају његову пословну политику, коју суд није овлашћен да цени у поступку оцене законитости решења о престанку радног односа запосленог по овом основу, али разлози за престанак потребе за радом запосленог морају бити оправдани. Терет доказивања је чињеница која образује отказни разлог из цитиране законске одредбе, а које се огледају у наступању конкретне технолошке, економске или организационе промене леже на послодацу. Запослени који је проглашен технолошким вишком мора бити упознат са чињеницом да је његово радно место укинато или је дошло до смањења броја извршиоца, када се мора навести разлог зашто је баш он проглашен технолошким вишком, што је све у конкретном случају изостало.

Побијана решења нису законита, јер не садрже разлоге из којих произлази испуњеност услова за примену одредбе 179. став 5. тачка 1. Закона о раду. Суд не може ценити оправданост и целисходност одлуке послодавца о потребном броју запослених на неком радном месту, али решење о престанку радног односа из овог разлога, да би било законито, не може садржати само позивање на овај разлог без јасног образложења да је до промена дошло. Да би отказ из овог разлога био законит, потребно је да је код послодавца дошло до технолошких, економских или организационих промена услед којих је престала потреба за обављањем одређеног посла или је дошло до смањења обима посла, као и да је послодавац пре отказа уговора о раду запосленом исплатио отпремнину. Наведене промене морају бити изражене у Правилнику о организацији и систематизацији послова код послодавца или неком другом акту којим послодавац утврђује организационе делове и врсте послова који се обављају код послодавца, врсту и степен стручне спреме, као и друге услове који морају бити испуњени за рад на тим пословима. Ово посебно код чињенице да је Правилником о систематизацији радних места код туженог број 84 од 05.06.2015. године систематизовано радно место чувара, као и радно место грађевинског радника, па је било неопходно образложити из којих разлога не постоји потреба за оспособљавањем тужилаца за рад на расположивим радним местима. Зато су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Осим тога, у смислу члана 158. Закона о раду оспорена решења су незаконита и због тога што тужиоцима није исплаћена отпремнина. Исплата отпремнине као услов престанка радног односа због престанка потребе за радом запослених представља обавезу послодавца у случају када је запослени проглашен „технолошким вишком“. С обзиром на то да исплата отпремнине представља један од законом утврђених облика правне заштите запослених у случају престанка радног односа, због увођења технолошких, економских и организационих промена, којих се запослени у смислу члана 60. став 4. Устава Републике Србије не може одрећи, то је без значаја исплата отпремнине по ранијем утврђеном незаконитом решењу о отказу уговора о раду, због чега се неосновано ревизијом туженог указује на погрешну примену материјалног права.

Како је у поступку утврђено да је тужиоцу ББ незаконито престао радни однос, правна последица незаконитог престанка радног односа јесте враћање запосленог на рад уколико он то захтева, због чега је тужени применом одредбе члана 191. став 1. Закона о раду обавезан да тужиоца врати на рад.

Предмет оцене ревизијског суда нису били наводи ревизије којима се оспорава утврђено чињенично стање јер то није дозвољен ревизијски разлог према члану 407. став 2. ЗПП.

На основу члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић